

Slovenski dom

Štev. 108.

V Ljubljani, četrtek 11. maja 1939.

Leto IV

Knez namestnik Pavle in italijanski vladar povdarjata prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo

Slovesne zdravice na sinočnji večerji v rimskem kraljevem gradu

Rim, 11. maja. Sinoči je italijanska vladarska dvojica priredila na Kvirinalu knezu namestniku Pavlu in kneginji Olgi slavnostno večerjo, ki se je udeležilo večje število najuglednejših rimskih osebnosti. V sredi stala sedela italijanski kralj in kraljica, na desni strani vladarja so zavzeli mesta kneginja Olga, princ Hessenski, ga. Hrističeva in zunanji minister Ciano, na levi strani kraljice pa knez namestnik Pavle, princesa Mafalda Hessenska in ministrski predsednik Mussolini.

Med večerjo sta izrekli prisrčne zdravice italijanski vladar in knez namestnik Pavle. Zdravica italijanskega vladarja se je glasila:

»Vaše kraljevsko Visočanstvo! Z največjo prisrčnostjo vas pozdravljam kot našega gosta, katerega je Rim sprejel s spontanimi simpatijami, srečen, da more pokazati prijateljske občutke italijanskega naroda do vaše osebnosti in vaše države. Vez, ki družijo Jugoslavijo in Italijo, so trdne. V srehi obeh ljudstev, vezanih po bistveno skupnih koristih, je odločna težnja po slogi, kar se je ugotovilo v belgradskem sporazumu, ki ima

za osnovo trajni mir in plodno sodelovanje. Naši vladarji izvajata to sodelovanje s najuspešnejšimi uspehi. V zvezi s tem trajnim delom mi je v največje zadovoljstvo ugotoviti, s kakšno odločnostjo in kakšnim zaupanjem si vladarji prizadevata, da bi v odnosu med našima ljudstvi razlogi za vzajemnost postali še pristnejši in globlji.

Združeni po skupni težnji za ohranitev in ojačanje reda in stalnosti, ki sta neobhodno potrebna za napredek obeh ljudstev, si Jugoslavija in Italija prizadevata ne le za blagostanje svojih ljudstev, temveč vzdržujeta in jaciata tudi svoje odnose s sosednimi prijateljskimi državami ter tako v najširšem obsegu prispevata k miru v Evropi. Nadejamo se, da bo Vaše Visočanstvo poneslo poleg drugih spominov na ta svoj obisk s seboj tudi globok vtis o veliki prisrčnosti, s katero italijanski narod spremlja tvorno delovanje in trajni vzpon plemenitega in prijateljskega ljudstva, kateremu izražam svoje najtoplejše želje.

Izražajoč te želje, dvigam čašo na zdravje Nj. Vel. kralja Petra II., Vašega kraljevskega Visočanstva in Nj. Vis. kneginje Olge, na zdravje visokega kraljevskega namestništva ter za napredek in veličino jugoslovanskega ljudstva.

Po navdušenem ploskanju je vstal knez namestnik Pavle in spregovoril:

»Veličanstvo! Globoko ganjen spričo prisrčnih besed, ki ste jih izrekli izreči kneginji in meni, ter ljubeznivega sprejema, ki ste nama ga izvolili pripraviti ob najinem obisku v Italiji me navdaja najprej misel, da izrazim Vašemu Veličanstvu najino najglobljo zahvalo. V simpatijah, s katerimi naju Vaše Veličanstvo obkroža, vidim visoko znamenje prijateljstva do Nj. Vel. kralja Petra, do Jugoslavije in vsega jugoslovanskega ljudstva.

Manifestacije toplih simpatij italijanskega naroda so me iskreno in globoko ganile. Zaznati sem mogel znamenja neprisliljene prisrčnosti tudi ob svojih sestankih z znamenitimi italijanskimi državniki, predvsem ob svojem sestanku s šefom italijanske vlade Mussolinijem. Naj Vaše Veličanstvo prejme izraze mojega prepričanja, da bodo ta znamenja simpatij in prijateljstva za Jugoslavijo in jugoslovansko ljudstvo naredila globok vtis na oni strani Jadrana, kjer se goje občutki velikega občudovanja za plemeniti italijanski narod in slavni Savojski dom.

Ti občutki vzajemnih simpatij in spoštovanja so v ostalem najboljši poročilo za trdnost sporazuma, s katerim je bilo zapečaten prijateljstvo med Jugoslavijo in Italijo. Naši vladarji, ki sodelujeta v popolni harmoniji pri tem koristnem in trajnem delu, sta navdušeni z mislijo o redu in stalnosti. Pri tem delovanju imata zmerom pred očmi poglavitne dobrih odnosov s sosednimi in prijateljskimi državami, kakor tudi ohranitev miru in reda v Evropi.

Kneginja in jaz bova ohranila nepozaben spomin na bivanje v Italiji, na lepote in neopisne čare vaše divne države. Slika o napredku, ki jo bova ponesla iz Italije, je taka, da bo ta spomin ostal še čudovitejši.

S to mislijo dvigam kozarec na zdravje Vašega Veličanstva, na zdravje Njenega Veličanstva kraljice in cesarice ter vsega slavnega Savojskega doma, izražajoč pri tem najtoplejše želje za srečo in veličino italijanskega naroda.

Tudi zdravica kneza namestnika Pavla je bila sprejeta od vseh z navdušenjem in ploskanjem. S slavnostno večerjo na Kvirinalu je bil končan prvi dan obiska kneza namestnika Pavla in kneginje Olge v Rimu.

Knez namestnik Pavle na paradnih vajah ital. vojnega brodogoja v Napoliju

Rim, 11. maja. O. Davi ob 7.30 sta italijanski kralj in cesar ter knez namestnik Pavle odpotovala s posebnim vlakom v Napoli na velike vaje italijanskega vojnega brodogoja. Tja je odšel tudi ministrski predsednik Mussolini, zunanji minister grof Ciano z našim zunanjim ministrom Cincarjem Markovičem in večje število visokih italijanskih vojaških in političnih osebnosti.

Mesto Napoli se je za prihod kneza namestnika Pavla odločilo za najbolj slavnostno obleko in tone v morju jugoslovanskih in italijanskih zastav. Italijanski kralj in cesar ter knez namestnik Pavle sta izstopila s spremstvom na postaji Mercellina ter se potem odpravila v pristanišče. Ob vseh cestah, koder se je pomikal spredov avtomobilov, so bile postavljene vrste vojaštva in fašistovskih organizacij, za njimi pa ogromna množica ljudstva. Pred kraljevim vlakom se je v Napoli peljal vlak s predsednikom vlade Mussolinijem. Mussolini je s postaje odšel med burnim pozdravljanjem na pomol v Verello, kjer se je vkrcal na admiralsko ladjo »Trieste«.

Velika parada in vaje vojnega brodogoja, katerim bosta italijanski vladar ter knez namestnik Pavle s spremstvom prisotnovala na admiralski ladi, se bo začela s skupnim odhodom vseh zbranih bojnih ladij iz pristanišča. Ladije bodo odplule proti otoku Capriju in med plobo izvajale zanimive voje manevre: napad torpednih rušilcev, skupni napad vsega brodogoja, streljanje vojnega brodogoja v diviziji na veliko razdaljo, napad podmornic in napad iz zraka ter obrambo proti letalom. Po tej zadnji vaji se bo brodogoj ločil od admiralske ladije ter odplul proti Napoliju. Zasedlo se bo ob prelepem nabrežju Karacciolo. Admiralska ladija se bo vsidrala na drugem koncu zaliva. Ob 16. popoldne bo admiralska ladija z vladarjem in knezom namestnikom plula mimo zasidranega brodogoja, ki jo bo pozdravilo s častnimi strelji. Vsa posadka bo v paradni obleki postavljena na krovu ladij. Prebivalstvo Napolija bo vaje in parado gledalo z nabrežja in pa s hriba Posillipo.

Politični posveti kneza namestnika Pavla v Rimu

Rim, 11. maja. O. Knez namestnik Pavle je včeraj ob 11. popoldne sprejel v avdienci predsednika italijanske vlade Mussolinija in zunanjega ministra grofa Ciana. Za tem se je s spremstvom odpeljal v cerkev Panteon, grobnico italijanskih kraljev in tam položil lep venec z jugoslovanskim trakom. Med poljo so ga množice ljudstva navdušeno pozdravljale. Ob velikih manifestacijah desetisočglave množice je položil venec na grob Neznane vojaka pred spomenikom na Beneškem trgu, nato pa še na spomenik fašistov, padlih med revolucijo, v Liktorski palači, kjer ga je sprejelo vodstvo fašistične stranke z glavnim tajnikom Staracejem na čelu.

Dopoldne je bil pri italijanskem vladarju sprejet naš zunanji minister dr. Cincar-Markovič, kateremu je priredil kosilo italijanski zunanji minister grof Ciano. Knez-namestnik Pavle in kneginja Olga pa sta bila na kosilu pri italijanski vladarski rodbini v vili Savoia.

Popoldne ob 16. je zunanji minister dr. Cincar Markovič imel v Beneški palači skoraj uro dolg posvet s predsednikom italijanske vlade Mussolinijem in grofom Ciano. Za tem se je pripeljal v Beneško palačo knez-namestnik Pavle s spremstvom, ki so mu izkazali vojaške časti. Sprejel ga je grof Ciano z dr. Cincar-Markovičem ter ga pospremil k predsedniku vlade Mussoliniju, s katerim se je knez-namestnik razgovarjal od 17.30.

Uradno poročilo o teh važnih razgovorih še ni izšlo, poluradna razlaga, katero je dala italijanska agencija Stefani pa pravi:

Knez-namestnik Pavla in kneginjo Olgo je Rim sprejel s toplimi manifestacijami. Ta uradni obisk je ponovno utrdil mir med obema ljudstvom, ki je prestal dobro preizkušnjo v zadnjih dveh letih od burnih dogodkov marca 1938 sem. Nobeden teh dogodkov ni skalil miru in medsebojnega sodelovanja. To je jasen dokaz, da to sodelovanje odgovarja zgodovinskim interesom obeh držav. Jugoslavija je važen in nujen steber

miru in sodelovanja v Podonavski kotlini in na Balkanu. Italija želi, naj bi Jugoslavija bila močna in vztrajna v svojem razvoju ter svobodna pri svojem delovanju. S temi občutki italijanski narod pošilja pozdrav prijateljskemu jugoslovanskemu ljudstvu.

Sovjetski odposlanec na posvetih v Varšavi

Varšava, 11. maja. O. Namestnik sovjetskega zunanjega ministra Potemkin je sinoči odpotoval iz Varšave v Moskvo.

Včerajni razgovor med poljskim zunanjim ministrom Beckom in Potemkinom je trajal uro in pol. Sinoči je Beck sprejel še angleškega veleposlanika, ki mu je obrazložil potek razgovorov s Potemkinom, s katerim je razgovarjal o poljsko-sovjetskih odnosih v luči angleško-sovjetskih pogajanj. Izve se, da je bilo ob tej priliki govora o pospeševanju trgovine med obema državama, da pa ni bil v tem pogledu sklenjen noben sporazum. Beck je nato sprejel še ameriškega veleposlanika.

Na newyorški svetovni razstavi bodo kazali tudi kitajski cesarski prestol, ki se ga je Kitajcem posrečilo rešiti leta 1937, ko so Japonci zasedli Peking. Poleg tega bodo kazali tudi razne cesarske dragocenosti v skupni vrednosti treh milijonov dolarjev. Dohodki od vstopnine bodo šli za kitajske vojne sirote.

Veliko razstavo španske cerkvene umetnosti bodo odprli 22. maja v mestu Vittorii.

Novi preračun irske države znaša nad 35 milijonov funtov sterlingov in je največji, kar ga Irsko po vojni pomeni. Veliko tega denarja bo šlo za državno obrambo, ne za to, ker bi se Irsko pripravljalo na vojno, marveč, ker se hoče zavarovati za primer kake nevarnosti.

Vesti 11. maja

Romunskemu kralju Karolu je za narodni praznik brzojavno čestital tudi predsednik Združenih držav Roosevelt, kar je vzbudilo veliko pozornost.

O morebitnem obisku italijanskega vladarja v Nemčijo, pravijo italijanski krogi, da dan za obisk še ni določen.

Nemški zunanji minister von Ribbentrop je bil danes dopoldne spet sprejet pri kancelarju Hitlerju.

Pri pogajanjih med Anglijo in med Sovjeti je nastal nesporazum, ker bi Sovjeti radi dobili od Anglije zagotovila, da jih bo s svojo vojaško silo branila tudi ob japonskem napadu.

V Parizu je ponoči umrl predsednik prve ruske revolucijske vlade Kerenki, ki je s svojo politiko omogočil zmago boljševizmu.

Guverner Libije maršal Balbo je bil sprejet pri predsedniku egiptovske vlade Mahmudu paši.

Vse italijansko časopisje prinaša pozdravne članke na čast knezu namestniku Pavlu, katerega slavi zaradi vodilne vloge, ki jo je igral pri vzpostavitvi sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo. To dejanje spada med redka velika politična dejanja v povojni Evropi.

Vrhovni poveljnik nemške vojske general Brauchitsch si je včeraj ogledal pristanišče in industrijske naprave v italijanski vojni luki Spezziji.

Uradno glasilo fašistovske stranke prinaša vabilo glavnega tajnika Staracea, naj se člani stranke odpovedo uživanju kave ali pa uživanje vsaj omeje, ker bodo s tem oškodovane tiste države, ki jim mora Italija kavo z zlatom plačevati.

Angleška policija je v južnozahodni afriki odkrila obsežno zaroto tamošnjih Nemcev, ki so se s pomočjo domačega prebivalstva hoteli poslastiti oblasti in poklicati potem na pomoč nemško vojno mornarico, s čimer bi Nemčija po mirni poti dobila nazaj eno svojih predvojnih posestev v Afriki.

Nemška vlada ne daje nobene izjave glede tega, da je maršal Göring odšel v Španijo in tudi ne, da bi general Franco junija obiskal Nemčijo.

Angleška kraljevska dvojica bo uradno obiskala Belgijo novembra meseca.

V Romuniji so včeraj praznovali »Dan zedinjenja«. Pri vojaški paradi so prvič nastopili tudi uniformirani oddelki Fronte narodnega prebujenja.

Madžarski politični krogi s pozornostjo spremljajo obisk kneza namestnika Pavla v Rimu in napovedujejo v zvezi z njim še tesnejše sodelovanje med Italijo, Jugoslavijo in Madžarsko.

Romunski finančni minister Constantinescu je danes dopotoval v Rim.

Voditelj španske Falange Serano Suner je včeraj izdal zapoved o demobilizaciji vseh članov Falange, ki so sodelovali v državljanski vojni. S tem bo demobiliziranih novih 240.000 mož Francove vojske.

Vpisovanje prostovoljcev v angleško vojsko je zadnji teden preseglo vsa pričakovanja, prišlo se je čez 35.000 ljudi. To veliko prilaševanje je treba pripisovati dejstvu, da so prostovoljci, ki se bodo priključili pred uveljavitvijo obvezne vojaške dolžnosti, dobro plačani.

Poljska je od Anglije in Francije dobila zagotovilo, da na prihodnji seji Sveta Zveze narodov ne bodo skušali reševati vprašanja o Gdanskem proti volji Poljske. Tako trdijo v francoskih političnih krogih.

Madridski mestni svet je eno glavnih mestnih ulic sklenil imenovati po Calvu Sotellu, katoliškemu voditelju, ki so ga po naročilu vlade ustrelili policijski častniki julija 1936. Njegov umor je dal generalu Francu pobudo za vstajo.

Angleška poslanska zbornica je včeraj odobrila dodatek k zakonu o splošni vojaški dolžnosti. S tem dodatkom je severna Irsko izzeta od te dolžnosti, kar bi pričalo o tem, da tudi angleška vlada računa s skorajšnje priključitvijo te pokrajine k svobodni irski državi.

V Združenih državah in v Angliji vlada precejšnje razburjenje nad vestmi, da je Nemčija sklenila poseben sporazum z Bolivijo glede petroleja. Po tem sporazumu bodo nemške družbe dobile izključno pravico za izkoriščanje novih petrolejskih vrelcev v tej državi in s tem izpodrinile Amerikance.

Nova maša v Waukeganu, Illinois. (Tord.) Letošnja Bela nedelja je bila za tukajšnje slovensko župnijo Matere Božje posebna pomembna. Ob sodelovanju vseh faranov in njihovih družtev je pel novo mašo v župnijski cerkvi mladi bogoslovec Mihael Cepon, sin znane slovenske družine v Waukeganu. Novomašnik je dovršil osnovno šolo v domači župniji, zatem pa je odšel na Township-višjo šolo v Waukeganu. Po devetletnem službovanju pri tukajšnji družbi Public Service se je podal v Quigleyevce pripravljalo sementišče v Chicago, zadnjih šest let pa je študiral bogoslovje v mestu Mundelein v državi Illinois, v sementišču St. Mary of the Lake, kjer je bil 15. aprila letoš posvečen v mašnika. Po slovesni službi božji v cerkvi se je v župnijski šoli Matere božje razvila prarčna elavnost.

Zahtevajte povsod naš list!

Predsednik senata dr. Korošec v Ljubljani

Ljubljana, 11. maja.

Sinoči se je vrnil v Ljubljano predsednik senata dr. Anton Korošec, ki je v preteklih dneh obiskal nekaj svojih zasebnih in političnih prijateljev v zgornji Savski dolini in jih obvestil o notranjem in zunanjem političnem položaju. Zvečer se je v banški loži udeležil premiere Shakespearejeve drame »Othello«. Med prvim odmorom ga je v ložo prišel pozdravit upravnik narodnega gledališča g. Oton Zupančič.

Potovanje maršala Göringa v Španijo

Berlin, 11. maja. O. Izšlo je uradno poročilo o obisku maršala Göringa v Španiji. Poročilo pravi samo, da je Göring sprejel povabilo družbe Hamburg-Amerika, naj se udeleži prvega potovanja novega parnika »Hussar« po zahodnem Sredozemskem morju. Maršal Göring se bo s parnikom vrnil iz San Rema v Nemčijo. Nič pa ni govora o tem, kje se bo Göring v Španiji ustavil in kako dolgo.

Vse male države hočejo ostati nevtralne

Kopenhaga, 11. maja. Sestanek ministrov za zunanje zadeve severnih držav je pokazal sledeče: 1. Potrjena je popolna neutralnost 4 severnih držav. 2. Edino Danska je sklenila pakt o nenapadanj, ki ji ga je ponudila Nemčija, med tem ko Norveška, Švedska in Finska tega niso storile. 3. Švedska, Norveška in Finska popolnoma razumejo, da je bila potrebna sklenitev tega pakta z Dansko, za se si pa pridržujejo pravico sestaviti skupen odgovor na nemško ponudbo.

Varšava, 11. maja. Vrhovni poveljnik litvanske vojske general Rastikis je po enojnem sestanku s poljskim zunanjim ministrom Beckom izjavil častnikarjem, da njegov obisk v Varšavi ni političnega pomena in da Litva želi ostati popolnoma nevtralna. Ta izjava zanika vesti, da bi bil moral ob bivanju generala Rastikisa v Varšavi skleniti poljsko-litvansko pogodbo o nenapadanj. General Rastikis je danes obiskal poljske industrijske kraje.

Posveti za sklenitev trgovske pogodbe med Nemčijo in Španijo

Berlin, 11. maja. O. Pomočnik nemškega gospodarskega voditelja maršala Göringa dr. Wohltag bo prihodnji teden odpotoval v Španijo na posvetovanje za sklenitev prve trgovske pogodbe med Španijo in Nemčijo. Š Španijo bi Nemci radi uredili svoje gospodarske odnose tako, kakor so jih pred kratkim z Romunijo. Kaže pa, da to ne bo šlo, ker je politično in gospodarsko stanje Španije precej drugačno z ozirom na Nemčijo, kakor pa je stanje Romunije, ki je bolj izpostavljena nemškemu pritisku.

Začetek preloma med Poljsko in Madžarsko

Budimpešta, 10. maja. m. Razna znamenja kažejo, da je madžarsko-poljsko prijateljstvo doživelo polom. To potrjuje tudi madžarsko časopisje, ki je še pred nekaj tedni slavilo na vse pretege prijateljske zveze med Budimpešto in Varšavo, ko so Poljaki in Madžari dobili na Karpatih skupno mejo. Včeraj je »Pester Lloyd« prinesel članek pod naslovom »Odprto pismo Poljske«, v katerem ostro obsoja pisanje poljskega časopisa o madžarskem stališču do osi Rim-Berlin. V tem svojem članku omenjeni list ugotavlja, da poljsko časopisje ne napada Madžarske.

»Mi smo zastavili odprto vprašanje Poljski, kakor se to med prijatelji spodobi. Če se stališče Poljski ne bo spremenilo, bomo morali ugotoviti, da je nastopila sprememba v medsebojnih odnosih.«

Ta članek, za katerega je prišla, pobuda od zgoraj, potrjuje da se je pričelo prijateljstvo med Madžari in Poljaki ohlajati.

Francozi sprejemajo naše sezonske delavce

Za 800 poljedelskih delavcev iz mariborskega okoliša bi bilo treba najti zaposlitev

Maribor, 10. maja.

V Francijo je šlo pred leti veliko sezonskih delavcev iz Prekmurja; zadnja leta pa so Francozi dobivali sezonske delavce večinoma iz Poljske ter so naše v čim dalje manjšem številu najemali. Poljakom je uspelo, da so sklenili s Francozi izredno ugodne pogodbe za zaposlitev svojega sezonskega delavstva ter so pošiljali sedaj na sezonsko delo v Francijo do pol milijona ljudi. Letos pa bodo poljski delavci zaradi mobilizacije in drugih težav najbrže izostali, pa so se začeli Francozi zopet zanimati za naše delavstvo. Sprejeli so že precejšen kontingent Prekmurcev, sedaj pa sprejemajo delavce tudi na mariborski borzi dela. Danes se je mudil v Mariboru agent združne organizacije »Feme« iz Pariza, ki je sprejel nekaj sto delavcev iz mariborskega okoliša. Borza dela v Mariboru je pravočasno razglasila, da se bodo danes sprejemali delavci za Francijo, pa je bil zaradi tega strahovit naval. Prišli so številni delavci iz Slovenskih goric ter Dravskega polja, veliko jih je bilo tudi iz Dravske doline. Vsem agent

zaenkrat ni mogel ustreči ter so morali mnogi razočarani oditi. Obstaja pa upanje, da bo zopet prišel ter bo prevzel nov transport delavcev. Iz območja mariborske borze dela bi bilo potrebno poslati na sezonsko delo kakih 800 poljedelskih delavcev, da bi se našemu podeželju zmanjšala brezposelnost ter bi se tem potrebnim ljudem preskrbel zaslužek. Morda bo to letos uspelo, seveda če Francija ne bo skušala zaposliti pri poljskih delih španskih beguncev, katerih ima še vedno okrog pol milijona in ki jo stanejo ogromno denarja. Za naše sezonske delavce je zaslužek v Franciji prav ugoden. Če dobivajo samo mesečno plačo, zaslužijo poleg hrane in stanovanja okrog 350 frankov na mesec. Ako pa se pogodijo za akordno delo na poljih sladkorne repe, potem dobijo samo stanovanje ter nekaj živila, kuhati pa si morajo sami, pri tem pa zaslužijo na dan v začetku 28 frankov, v času žetve pa, ko je delo dosti napornejše, pa tudi 40 frankov. Sezonsko delo traja od pomladi do decembra meseca, pa si zamore posamezen delavec v tem času prihraniti 3000 do 4000 din.

10.000 din ukradel mojstru in pribežal v Maribor

Mariborska policija je aretirala danes v prenočišču »Pri rozi« mladega fanta, ki je postal sumljiv zaradi dobro založene listnice. Ugotovilo se je, da je napravila policija dober plen. Aretiran je bil 17letni mesarski vajenec Kazimir Gesler iz Zagreba, ki je ukradel svojemu gospodarju 10.000 din ter nato pobegnil. Fant se je potikal po raznih krajih v Sloveniji ter se sedaj zatekel v Maribor, kjer ga je doletela nesreča, da je padel policiji v roke. Našli so pri njem še 4000 din, povrhu pa je bil oblečen od pet do glave s čisto novimi stvarmi. Pri aretaciji pa je Gesler odločno zanimal, da bi bil okradel svojega mojstra ter je zatrjeval, da si je ta denar prislužil z »žaganjem drv.« Poslali ga bodo v Zagreb.

Nenavadna poroka v mariborski bolnišnici

Snoči so imeli v mariborski bolnišnici nenavadno in žalostno poročno slovesnost. Magdalenski kaplan g. Cafuta je poročil 28letnega tekstilnega delavca Lovra Cajnkarija iz Gubčeve ulice 12 na Pobrežju z 27 letno tkalko Ivanko Mlinarič. Oba sta se nameravala letos za binkošne praznike poročiti. Te dni pa je zadela Cajnkarija usodna nesreča. Padel je z drevesa ter si zlomil hrbtenico. Poškodba je smrtonosna ter bodo poskušali zdravnik Cajnkariju rešiti življenje z zadnjim uredstvom — operacijo. Pred operacijo pa sta Cajnkari in njegova nevesta izrazila željo, da bi se poročila. Imata 10 mesecev starega nezakonkega sinka, kateremu je njegov oče sedaj s poroko dal svoje ime in pravice zakonskega otroka.

Po treh letih osumljen umora

Celje, 11. maja.

Pred tremi leti so našli v vinogradu v Megojnicah pri Grižah umorjenega posestnika Antona Golavška. Gospodar, ki je opravljal delo v vinogradu, je postal žrtev morila, ki mu je z žico zvezal roke na hrbtu ter mu na zverinski način razbil lobanjo. Oblasti so tedaj zaman preiskovale, kdo naj bi bil ta divjaški zločinec. Po dolgem raziskovanju so bili nazadnje že prepričani, da bo ta zločin za vedno zavit v temo.

Po treh letih pa so se razširili po Megojnici glasovi, da je morilec posestnika Golavška v vasi sami. Orožniki so sedaj prišli nekakega posestnika iz Megojnice in ga izročili sodišču. Ta se je namreč zagovarjal tako, da je moral sum še bolj potrditi. Pravijo tudi, da ima oblast v rokah že tudi takšne dokaze, ki jih osumljenec ne bo mogel ovreči in bo zverinsko dejanje priznal. Med aretiranjem in Golavškovo ženo je baje obstajalo ljubavno razmerje, kar je bilo morda vzrok umora. Kakor smo zvedeli, je bilo danes zaslišanih kar 13 prič.

Nesreča z motornim kolesom

Celje, 11. maja.

Ko se je danes peljal 32-letni trgovski potnik Jožef Lah iz Spodnje Hudiče v motornim kolesom v Zales, se mu je pripetila nesreča, da je padel in dobil precej težke poškodbe na glavi. Prepeljali so ga takoj v celjsko bolnišnico. Upajo, da rane niso tako nevarne, da bi bilo treba pričakovati najhujšega.

Nagradni natečaj za osnutke lepaka ljubljanskega velesejma

Uprava velesejma razpisuje natečaj za osnutke lepakov jesenske velesejske prireditve v letu 1939.

Osnutki morajo biti izvedeni umetniško za litografski tisk, največ v treh barvah. Format osnutka mora obsegati 70x100 cm.

Besedilo: Velesejem 2. do 11. septembra 1939 — Ljubljana v jeseni.

Natečajniki naj se ozirajo pri kompoziciji na spored jesenske velesejske prireditve, kjer bo prevladovalo zlasti kmetijstvo in živinoreja (goveja živina, koze, ovce, male živali itd.). Crke besedila morajo biti dobro čitljive. Avtor prvonagrajenega osnutka je zavezan sestaviti v litografskem zavodu tudi besedila v treh drugih jezikih. Natečajniki morajo poslati z geslom opremljene osnutke do 12. junija t. l. opolne ravnateljstvu Ljubljanskega velesejma. Istočasno morajo poslati svoj točen naslov v zapечатeni kuverti, na kateri je označeno geslo osnutka. Nenagrajene in neodkupljene osnutke lahko dvignejo natečajniki med 15. in 30. julijem 1939 v uradu velesejma. — Določeno so sledeče nagrade: ena za 2000 din, ena za 500 in dve po 250 din. — Avtor prvonagrajenega osnutka dobi polovico nagrade, drugi polovico pa čim pregleda prvi polkusni odtis litografskega zavoda.

Občinska vzgojna posvetovalnica v Studenih

Na zadnji seji občinskega odbora v Studenih je bil soglasno sprejet predlog obč. odbornika g. Vrance, da občina sporazumno z mariborsko »Pedagoško centralo« organizira vzgojno posvetovalnico, ki bo v delavskem predmestju velikega pomena. Kajti v takih krajih težke socialne razmere s podvojenjo silo duše mladino v njenem razvoju in šolskem napredku. V zvezi z občinskim posvetovalnim uradom, ki v Studenih uspešno deluje, bo vzgojna posvetovalnica posrečena dopolnitev, zlasti ker je svoje sodelovanje obljubilo tudi domače učiteljstvo.

Edinstven primer je, da delavska občina — poleg zaštite za zapuščene otroke — skrbi tudi za vzgojne probleme naših dni. Zadeva vabi k posenmanju povsod tam, kjer so na razpolago strokovne moči, ki bodo poskrbele za pravilno umeritev take ustanove.

Zlasti mestne občine bi naj skrbjele za vzgojne posvetovalnice, pa bi se vidno znižalo število jetnikov in drugih defektnih oseb — škodljivcev človeške družbe.

Občina Studenci zasluži vse priznanje za svoje prizadevanje!

Maribor

V soboto, 13. t. m., velik koncert APZ v Unio-nu ob 8 zv. Koncert vodi dirigent Franca Marolt. Program: B. Potočnik-A. Förster: »Zvonikarjevac«; J. Fleišman-P. Kozina: »Tiha noč«; G. Rihar: »Jamicac«; G. Rihar-P. Kozina: »Veseli godec«; K. Mašek: »Pri zibelci«; »Mlatiči«; A. Hajdrih: »Pod oknam«, »Cerkvica«, »Herecegovska«; A. Nedved: »Kyrie«, »Gloria« iz Maše II., »Popotnikova pesem«; F. S. Vilhar: »Ljubljica«, »Guslame«; D. Jenko: »Vabilo«, »Na moru«, »Lipac«. — Da ne bo pred koncertom pri blagajni prerivanja, priporočamo, da si vstopnice preskrbite že v predprodaji v biljetarni »Putnika«.

Ljubljana od včera do danes

Snoči je marsikaj Ljubljancem robantil, ker je pustil dežnik doma, zlasti tisti, ki stanujejo malo v kraj od središča. Tako lepo se je bilo zjasnilo popoldne! Sonce je sijalo, v popoldanskih urah se je sicer marsikomu zdelo vroče in soparno, toda vsak si je dejal, da se mu soparno le zdi, češ, zdaj vročine sploh nismo vajeni, ker je že ves mesec deževen in mrzel. V resnici pa mora biti maj gorak. No, takole proti večeru pa se je začelo nebo kaliti in okrog sedmih zvečer se je nenadoma zagrnilo nebo s težkimi oblaki, ki so se naglo pridrevili od vseh strani s horizonta. V hipu je postalo mračno, le gori v oblakih je sevala nekakšna pošastna rumena luč in obzorja so bila tako zamolklo črna, da je črnina prehajala že kar v plavo. Grom se je oglašil, v daljavi se je bliskalo neprestano; pričakovati je bilo hude nevihte nad mestom. Toda dober veter je sukal neurje ob robeh od vzhoda proti zahodu — in ko so padle prve kaplje mrzlega dežja, se je že videlo, da ne bomo dobili hudega, le naliv, pa še ta ne preveč obilen. Tisti, ki so bili brez dežnikov, so se stisnili k zidovom in počakali, da je minilo najhujše, potem pa so se z jadrini koraki odpravili proti domu, da jih ne bi med potjo zajelo kaj hujšega. Kmalu je začel rositi pohljevnejši dež, ki pa je v poznih nočnih urah prenehal. Davi smo dobili gosto sivo meglo, ki morda skriva sonce.

Spomenik dr. Edu Šlajmarju

Takoj po smrti univ. prof. dr. Edo Šlajmerja pred božičem 1935 so prijatelji tega velikega učenjaka in človekoljuba sklenili postaviti v njegov spomin vsaj skromen spomenik. Strnili so se v ta namen v odbor pod predsedstvom župana dr. J. Adlešiča, mesto l. podpredsednika je prevzel šef primarij v p. dr. Ivan Jenko, a vse posle je vodil l. podpredsednik, član mestnega sveta, podpolkovnik v p. Viktor Andrejka. Pokojnikove kolege in Zdravniško Zbornico so v odboru zastopali še šefprimarij dr. Božidar Lavrič in šefzdravnik »Šlajmerjevega doma« dr. Lojze Kramarič, mestno občino pa še načelnik mestnega kulturnega odbora inšpektor prof. Silvo Kranjec, univ. prof. dr. Franco Stele ter načelnik mestnega kulturnega odeska dr. Rudolf Mole. Že leta 1936 je podpolkovnik Viktor Andrejka tudi v mestnem svetu predlagal postavitev spomenika in je bil njegov predlog seveda sprejet ter je mestna občina ljubljanska votala večjo vsoto ter prevzela postavljjanje spomenika ter vso ureditev njegove okolice. Odbor je s sodelovanjem Zdravniške zbornice prav naglo zbral potrebna sredstva, ki so jih darovali slavemu zdravniku predvsem hvaležni srednji sloji, pa tudi ljubljanski gospodarski krogi in pa zdravniki.

Novembra 1937 je odbor že lahko povabil tri ljubljanske kiparje k ožji konkurenci za napravo dr. Šlajmerjevega oprja. Razsodišče, ki so bili v njem poleg zastopnikov odbora polkovnika Andrejke, inšp. Silva Kranjca in dr. Rudolfa Moleta ter univ. prof. dr. Steleta tudi še dr. Karel Dobida, inž. arh. France Tomažič, Ivan Zorman in mestni višji svetnik inž. arh. Vladimir Mušič, je določilo prvo nagrado akad. kiparju Zdenku Katinu in mu naročilo kip, ki ga je vili v bron ljubljanski livar Fran Mostar na Galjevič. Načrt za podstavek in ureditev okolice je napravil mestni arhitekt Ivo Spinčič, granit za podstavek je pa prispeval lastnik kamnolomov v Ribnici na Pohorju inž. Milan Lenarčič in preskrbel tudi izde-

lavo, da mu je naša javnost dolžna še posebno hvalo.

Na Vnebohod 18. t. m. ob 10 h spomenik dr. Edu Šlajmerju v parku med Zaloško cesto in Staro potjo pred Leoniščem slovesno odkrit in s petjem in govornima poslevoodečega podpredsednika čl. m. s. polkovnika v p. Viktorja Andrejke in šefprimarija v p. dr. Ivana Jenka, nato pa bo župan dr. J. Adlešič prevzel spomenik v varstvo mesta Ljubljane. Slovesnost bo zaključena s polaganjem ven-ciev in petjem.

Že danes opozarjamo občinstvo na odkritje spomenika tega velikega moža, ki je bil hkrati učenjak in dobrotnik ter mu je zato hvaležna ne samo Ljubljana, temveč tudi vsa Slovenija.

Ožja konferenca za TOI

Danes dopolne ob 9 se je začela v ljubljanski Zbornici za TOI ožja konferenca zastopnikov ljubljanske, zagrebške in belgrajske Zbornice za TOI. Ljubljansko zbornico bodo na tej konferenci zastopali predsednik g. Ogrin, dr. Pretnar, kot tehnični strokovnjak pa prof. Lah, zagrebško zbornico gospod Butarac, belgrajsko pa generalni tajnik Mišić. Na konferenci bodo zastopniki zbornic pripravili elaborat za obrtniško zavarovanje.

Trilje ponesrečenci

Včeraj so v ljubljansko bolnišnico pripeljali tri nove ponesrečence, in sicer:

Delavčevega sina Toneta Javornika iz Ljubljane. Tone je padel s klopi ter si zlomil roko.

Jožeta Dolinarja, delavca iz Moravč. Dolinar je imel opravka pri cirkularni žagi, pa se je po nesreči zažagal precej globoko v roko, tako da ima veliko rano.

Posestnikovega sina Riglerja Franca iz Pra-pretč. France je padel ter si zlomil levo rok.

Polepšana železničarska ambulanta

Od ambulante železničarskega bolniškega fonda tam nasproti velesejma, pa mimo skladišč v bližini skladišč gorenjskega kolodvora ter do križišča Bleiweissove in Dumajske ceste — v kotu med gorenjsko in notranjsko železniško progo je prav gotovo eden najbolj v nemar puščenih krajev v našem mestu. Tam stoji tudi ambulanta železničarskega bolniškega fonda, na kateri so zdaj začeli obnavljati pročelje. Odstranili pa so tudi zverženo ograjo, ki je stala brez vhoda, pa so posadili travnate ruše. Zdjaj bo ta kotiček videti prav pri-jazen. Ko je tako tedno uredjen, se človek nehoti spomni, da je v bližini, prav v sosesčini, prijazni Tivoli.

Šport v zadnji minuti

»Dirka okrog po Nemčiji« bo zbrala same najodličnejše svetovne dirkače poleg elite nemških kolezarjev. Za to dirko časopisi in kolezarski strokovnjaki imenujejo že tudi nekaj favoritov, predvsem Bonducla, Wiernecksa in Christiena. V poštev pa prav gotovo prihajata še Holandca Mid-delkamp in Schulte in Danca Petersen in Jacob-sen.

V Filadelfiji je znani boksar Lou Ambers v desetih rundah po točkah premagal Jimmyja Vaughama, ki je imel zadnje čase v Ameriki že prav lepe in pomembne uspehe.

V Daytonu je Buddy Knox premagal v deseti rundah po točkah Georgeja Fitcha.

Banovinska skupščina mladine JRZ

v Celju, dne 14. majnika 1939

Pod pokroviteljstvom predsednika senata gospoda dr. Antona Korošca

Bo prihodnjo nedeljo v Celju banovinska skupščina mladine JRZ. — Ta dan bomo našemu narodnemu voditelju pokazali sadove našega dela. — Le še nekaj dni je do skupščine. Pripravite številna zastopstva. Vsaka slovenska občina naj bo na bano-vinski skupščini po številnih zastopnikih mladinske JRZ navzoča.

Spored prireditve:

1. Ob 6 budnica.
2. Ob 10.30 spreved članov po mestu mimo odličnih gostov, ki bodo zbrani na balkonu mestne hiše.
3. Ob 11 začetek skupščine v dvorani »Ljudske posojilnice«.

Do 10. ure dopoldne morajo biti vsi udeleženci zbrani. Zamudnikov ne sme biti. Zbirališče članov MJRZ in avtomobilov je v Samostanski ulici.

V nedeljo vsi v Celju!

Banovinski odbor MJRZ

Herwey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

371

Svelli šotor Device se je zibal kot iz svoje lasne moči nekaj čevljev nad vodo in počasi izginil v temi, kot da bi ga požrla reka. »Za božjo voljo, Toni, kaj delate tukaj?« je nenadoma zasiljal glas doktorja Mitchella iz teme. »Povsod smo vas iskali. Dobili boste mrzlico, če boste še stali tukaj. Tu — vzemite.«

Ogrnil ga je okoli ramen s suhim plaščem, ki ga je prinesel od Batista. Antonio mu je sledil brez besede in se tresel po vsem telesu.

Naslednje jutro ga je zbudilo pokanje pušk. Na trgu d'Armes. Vse mesto je bilo zbrano pred mesno hišo, kjer je prefekt Laussant predal guvernerju Claibornu iz Washingtona louisianjo. Okoli trga so stali v gostih vrstah amerikske čete. Francosko trobojnico je med bobnenjem topov na istem drugu zamenjala amerikska za-stava z zvezdicami. Ljudje so mrmrali, kleli in jokali. Laussant je pomahal v slovo. Novi guverner je v svojem govoru obljubil pravičnost, versko strpnost in blagostanje. Potem je bilo vsega konec. Odslej je Louisianja pripadala Združenim državam.

V treh letih, ki jih je Antonio preživel v stolpni sobi pri Ba-tistu, je zrastle iz majhnega zanikrnega pristanišča mogočen obroč hiš in tlakovanih ulic, ki je oklepal staro mesto. Mogočen, kakor tok reke, ki se je valila v morje, je bil dotok Amerikancev iz no-tranosti v mesto. Pritok novih ljudi je dal vsemu življenju v mestu podoben blastne delavnosti, žilave moči in nezadržnega razvoja. An-tonio ni bil samo gledalec, ki bi držal križem roke. Tudi on je imel bolj kot drugi živ delež pri tem ogromnem razvoju.

Prevoz srebra je postal s sodelovanjem bratov Lafittov kmalu samo še vprašanje spretnosti. Ladja »Felicia« je pod vodstvom sta-rega roparskega poglavarja nihala med Vera Cruzom in New Orle-ansom ter prinašala njenim lastnikom vsakokrat lepo vsotico deseti-šotih dolarjev. Poleg tega je dobil Jean Lafitte za prvi prevoz stotisoč dolarjev in za vsako nadaljnjo vožnjo deset odstotkov od celotnega zneska. Toda celo po odteglaju Antonieve provizije je znašala izguba komaj nekaj nad dvajset odstotkov vsega zneska, ki ga je Lestapsis poslal v Vera Cruz.

Ko je prispel prvi tovor, je bil velik dan. V večernem mraku so poklicali Antonia v pristanišče, kjer so na pomolu iz »Felicie«

razkladali bale, zavite v kože. V balah je bilo sedemstopenetdeset majhnih sodčkov, v katerih je bilo po tisoč dolarjev kovanege srebra. Jean Lafitte je spravil v svojo kovačnico sto deset sodčkov. Ostanek pa je romal v Livingstonovo zakladnico. Vse se je zgodilo v temi in v popolni tišini.

Toda mornarju ne more nihče zavezati jezika. Naslednje jutro je že šla govorica po vsem mestu: »Felicia« je pripeljala zlato. Ne-kateri so govorili, da je pri Livingstonu spravil njih pet milijonov. Drugi zopet, da so samo trije. Celo staro kreolsko mesto se je zga-nilo v svojem otroškem spanju, amerikska četrta pa je bila na-ravnost mrzlična. Ker pa so ladje na skrivaj in hitro poslali nazaj v Philadelphio in ni ostal nihče, ki bi mogel klepetati, je Living-stonov kredit zrasel v nedolget.

Promet s Philadelphio je oskrboval kapitan Clemm, ki je nosil prvo Antonievo poročilo in v rekordnem času prinesel odgovor od Parisha. Parish je vzel za poizkušnjo v Philadelphio samo dvesto-petdesettisoč dolarjev in se vrnil nazaj s petimi ladjami. Po enem letu je bil ponosen lastnik šestih bark in treh lahkih poštnih čolnov. Za to brodovje je dal Antonio napraviti na desnem rečnem bregu nasproti mesta pristanišče, kjer so moštvo lahko nadzirali tudi tedaj, kadar je bilo na kopnem. Pristanišče je priključil še ladje-delnico na suhem ter nekaj lop in barak za mornarje in sužnje. Vsak tuji obisk so s silo preprečili.

Ta prostor je nudil več prednosti. Na desnem bregu so imeli skozi močvirje naravnost zvezo z Baratario. Kmalu se je izkazalo, da je najprikladnejše natovoriti srebro na čolne v Grande Terre in ga pripeljati preko jezer v pristanišče. To je prihranilo Lafittovim ladjam težavno vožnjo po reki navzgor, srebro pa je bilo mogoče odpeljati naprej brez vzbujanja pozornosti in ne da bi ga bilo treba braniti v banki.

Zlasti zadnja okoliščina je postala sčasoma posebno važna. To-likšen dotok zlahtne kovine je grozil vsej deželi s kreditno inflacijo. Livingston se nikakor ni zadovoljil s tem, da bi prvih sto tisoč Antonievih dolarjev naložil kot rezervno. Ni minilo dolgo in že je začel tiskati bankovce, lepe dolarske bankovce z ameriksanskim orlom, pod katerim je bil napis:

»Pod mojimi krili se godi vsem dobro.«

Tekom nekaj let je nastalo iz nič pol milijona, kar je bilo raz-deljeno v obliki posojil med ljudi. Nezaupljivi, ki jih je bilo tudi nekaj, so dobili srebro, ostali so se pa zadovoljili s papirnatim de-

narjem. Livingston je kupoval velika zemljišča, nudil hipoteke in dajal blago, trgovine in plantaže v najem.

Tudi Antonio je polagoma začel razširjati svoj delokrog. Pre-kupeval je z menjaščim se uspehom s posestvi in pri tem hotel zidati hišo ter zasaditi plantažna polja. Ko bo vsa stvar že tako daleč, bo poslal po svojega fantka. Ni ga hotel imeti pri Batistu ali sicer kje v mestu. Moral si je šele ustvariti dom. Potem je pisal Ani in Vincencu — toda odgovora ni dobil. Medtem si je uredil trgovino in zgradil v ameriškem pristanišču plavajočo trgovsko hišo.

Nakupil je čolne, jih dal v svoji ladjedelnici zasmoliti in na-praviti tla, zgradil je na njih lope in pisarne in zvezal ta ogromni splov po mostu z obalo. Naselje je bilo seveda preprosto; plačevati ni bilo treba nikakih davkov, hkrati pa je bilo tudi zavarovano pred spremembami vodnega stanja. Ladje so pa lahko neovirano pri-stajale ob skladiščih. Mac Quinstona je imenoval za voditelja me-steca. MacQuinston je začel kmalu trgovati s štabom še šestih Skotov z vsem evropskim blagom, za kar je dobil v izmenjavo surovine iz notranosti. Zlasti se je živahno razvila trgovina s kožami. Gozdariji, ki so prodrli v Red River in po Missouriju navzgor v kraje, ki jih ni poznal še noben risar zemljepisnih kart, so bili mnogokrat gostje na splavu.

Antonio je pozorno poslušal njihova poročila iz neraziskanega zapada. V svojem sreju je začutil čudno strast po nedotakljivih go-zdovih, po pravilni rodovitnih prirajah s čredami bivolov in po jabajočih Indijancih. Sklenil je prijateljstvo z nekaterimi gozdarji in jim dajal predujme. Njegovo zaupanje je bilo poplačano. Imeli so radi njega in Simbo. Marsikateri kentuckijec bi bil pripravljen dati ves izkupiček svoje vožnje za psa.

Mnogo noči je Antonio ždel nad svojimi knjigami in pismi. Njegove zveze s Parisom, z Ouvrardom, njegovo pristanišče, trgo-vska hiša v Balture, banka s svojimi tisočernimi odnosi v mestu in v okolici na plantažnih poljih; vse mu je že zraslo preko glave. Tedaj se je nekakega dne spomnil črstege MacNaba, ki se je v Li-vornu dolgočasil kakor vsak upokojenec. Hitro se je odločil in poslal ponj ladjo preko Španije v Italijo. Po sedmih mesecih se je ladja vrnila s starim Sandyjem vred. Še vedno je nosil isti klobuk, ki si ga je pred dvajsetimi leti kupil z Antonievimi šilingi. MacNab se je utaboril v svoji sobi pri Batistu z dobrim tobakom, z v usnje veza; nima trgovskih knjigami in z zalogo whiskeyja. Marsikateri večer sta prebila v razgovorih v Bonnyfeatherjevi hiši.

Od tu in tam

Svoje zborovanje bodo imeli za Binkošti hrvaški trgovci v Splitu. Pred kakimi tremi tedni so se med hrvaškimi trgovci pojavilo gibanje, da se hrvaška trgovska stanovska združenja odcepijo od osrednjih združenj ter ustanove svoje osrednje hrvaško društvo. Prvi poziv je imel uspeh ter so takoj izstopila iz osrednjega združenja trgovska združenja v Zagrebu, Splitu in Osijeku. Ustanovila so društvo »Sloga Hrvata«. Ustanovni občni zbor bo pa v Splitu, kjer je zamisel tudi vzniknila.

Ljubljanska opera bo po končanem gostovanju v Splitu priredila tri predstave tudi v Sibeniku. Uprava tamkajšnjega gledališča je ponudila toliko ugodne pogoje za gostovanje, da je uprava ljubljanskega gledališča ponudbo sprejela. V dveh večernih predstavah bo dala ljubljanska opera »Rigoletta« in »Trubadurja«, na popoldanski ljudski predstavi pa delo hrvaškega skladatelja Gotovca »Ero z onega sveta«. Kakor poročajo hrvaški časopisi, je sibenško meščanstvo z radostjo sprejelo to vest.

Zagrebska opera na gostovanje ni mogla pristati, ker brez večje podpore, ki bi krila primanjkljaj, pri morebitnih gostovanjih, ne more na pot s številnim osebjem in orkestrom. Ljubljanska opera ima manj osebja in zato ji tudi zadostuje od splitskega gledališča ponujeni znesek.

Nenavadnega načina izsiljevanja se je lotil neki mož v Varaždinu. K nekemu varaždinskemu trgovcu je prišel sedemletni deček in prinesel pismo. Trgovcu je začel debelo gledati, ko je bral, da mora dečku izročiti 1000 dinarjev, sicer bo umorjen. Trgovcu je obvestil policijo, ki je dečka prišla in ga zaslišala. Iz njega je izvedela, da ga je poslal oče, ki si je predstavljal, da bo na tako enostaven način prišel do denarja. Za tako naivno izsiljevanje se bo moral po vsej verjetnosti pokoriti v zaporu.

993 milijonov dinarjev prebitka je imela državna blagajna na koncu preteklega proračunskega leta. Vsi državni dohodki so znašali 12 milijard in 285.1 milijona dinarjev ali 105.1 milijona dinarjev več kakor pa je bilo predvidenih v proračunu. Izdatki pa je bilo za 11 milijard in 291.7 milijona dinarjev ali za 888.3 milijona dinarjev manj, kakor pa je bilo izdatkov predvidenih v proračunu. Več dohodkov so dali davki, trošarine, carine, državne banke ter zlasti prometno ministrstvo. Zanimivo pa je, da je dalo precej manj dohodkov, kakor je bilo preračunano, državno pošto Belje ter ministri za pošto in za gozdove in rudnike.

Veliko tovarno za kože in usnjato obuhev bo zgradil Bata v okolici bosanskega kraja Visoko. Na bil preveril ljudi o napredku svojega podjetja, je dal Bata povabiti v Borovo na praznik dela več kmetov, da so si ogledali tovarniške naprave in socialne institucije. Bata bo odkupil od teh kmetov velike parcele, zgradil tovarno, obenem pa je obljubil, da bo prvenstveno zaposlil domačine.

Kot orehi debela toča je padala dvajset minut v okolici vojvodinskega mesta Topole predvečernjimi. Uničila je vse, kar je raslo: vinograde, sadna drevesa, posevke na polju in okleštila tudi dreve v parkih. Škoda je ogromna. Za točo se je vili ploha, kmalu nato pa spet toča. V zadnjem tednu je že več vojvodinskih in šumadijskih pokrajin doživelo podobne katastrofe.

Grozen zločin je v Subotici izvršil trošarinski paznik Felo Marković. Čeprav je bil oženjen in imel štiri otroke, je dolga leta stalno obiskoval drugo žensko. Ko pa je ta ženska zahtevala, naj zapusti svojo družino in se oženi z njo, je Marković vzel britve in ji prerezal vrat. Potem je odšel sam na policijo in se zagovarjal, češ da je to storil v šali, ker ga je ženska izvajala. Pod pritiskom obtožljivih znakov pa je priznal, da je umor izvršil namerno. S tem vred pa je policija odkrila še dva druga zločina. Markovičeva ljubica je rodila tudi dva nezakonska otroka, pa ju je oba takoj po porodu na več način umorila, a njena mati je trupela zakopala na domačem vrtu.

Iz kupčijskih namenov je svojega mlečnozobega sina trikrat oženil kmet Gjuro Pejić iz okolice Banjaluke. Pejićev sin je bil nenavadno razvit, a oče je ponaredil njegov krstni list in mu našel nevesto, ko je bil sin star komaj devet let. Ko je ta žena spoznala, kako je naselila, je otroka seveda zapustila. Podobna ženičev se je ponovila še dvakrat, ko je bil sinček star 12 in 13 let. Ko je stvar postala sumljiva, pa se je kmet hotel izmazati tako, da je tožil cerkvenemu sodišču domačega popa, češ da je poročil njegovega sina, čeprav mu ni bilo niti 14 let. Cerkevno sodišče je popa obsodilo, ker je bil poročil otroka, ki ni bil star niti 14 let. Konec koncev pa se je resnica izkazala. Ovadba je bila lažna, nakar je moral Pejić pred sodišče in prejel tam tri mesece strogega zapora.

Okrog 20. t. m. bo v Zagrebu začel poslovati Pokojninski zavod. Ravnateljstvo je kupilo večjo hišo, v kateri bodo 20 sob zavzeli poslovni prostori. Do sedaj je zavod posloval še vedno v Ljubljani. Vsega uradništva ima zagrebški zavod 44. Kasneje pa namerava zavod zgraditi veliko monumentalno palačo.

Na slovesen način je srbski patriarh Gavrilovčar v Belgradu blagoslovil temeljni kamen za zgradbo velikega svetosavskega božjega hrama, ki bo ena največjih cerkva na Balkanu. Pri slovesnostih sta bila navzoča oba kr. namestnika dr. Stanković in dr. Perović, predsednik vlade g. Cvetković, predsednik skupščine Simonović, belgrajski župan, poveljnik mesta in drugi odličniki. Okrog prostora pa so se zbrala srbska prosvetna in narodna društva. Pri polaganju spominske listine v temeljni kamen je govoril o pomenu svetosavske pravoslavne cerkve župan Vlada Ilić.

Svojega priležnika je ubila, sescakala in sežgala Anka Novak iz Pakraca. Delavec Stjepan Vrabec se je bil z Anko seznanil pred dvema letoma. Pod obljubo, da se bo z njo poročil, je Anka privolila v skupno življenje in Stjepan se je prišel k njej. Pozneje pa je Stjepana minilo veselje do poroke. Začel je popivati in zanemarjati Anko. Ko je usodnega večera prišel pijan domov, ga je Anka z lovsko puško ustrelila, s sekirko odsekala glavo, ostalo telo pa razsekala na drobne kosce in jih začela metati v peč. Ker pa ogenj ni tako hitro uničeval mesa, je Anka šla k Stjepanovim bratom in začela povpraševati, če so morda kje videli Stjepana. Bratom pa se je njeno vedenje le zadelo sumljivo, pa so zato vdrli v stanovanje in našli Anko, ko se je ravno pripravljala, da bo vrgla v peč tudi glavo.

Najčistejša belina je RADIO N belina

W. Shakespeare: „Othello“

Kljub temu, da se letošnja dramska sezona že nagiba h kraju in da vsa zadnja leta v izjavah merodajnih mož strah predse, da ljubljansko občinstvo ne kaže nikakršnega smisla za klasična dela, je bila sredi gledališke dvorane do kraja zasedena. Lahko sklepamo, da bo dobro zasedena tudi vse čas, dokler bo Shakespearejev »Othello« na programu.

»Othello« je tragedija velikega, samotnega človeka, ki ga je bil božji prst zaznamoval za vse življenje že ob prihodu na svet, zaznamoval ali s položajem, ki mu je bil za pot v svet odmerjen ali pa z bremenom, ki ga bodo za vse čas prisilili k življenju ob strani. Že mladi duh začuti posebnost, ki mu je bila odrejena, že v rani mladosti začuti zaznamovanost svojo tragičnost, nezaupanje se mu vseli v dušo, ko še dorasča. Za ljudi te vrste je odprto razpoložje, s katerega vodijo le dve poti, tretje, ki jo hodi večina ljudi, ni: v zlobo, katero neti zgodaj prebujena zakrknjena masčevalnost do vseh, ki so srečnejši, v demonično zlobo, ki je krivična brez meja in ne prizanaša niti nedolžnim — ali pa na trnjevo pot jasne, ravnotežne veličine, v leden mrz, ki ga ne more ublažiti nobeno solnce, v samotno višino dostojanstvenega junastva, ki za pretrdo ceno neprestanega zatajevanja in vročine akcije v samem sebi in v svoji okolici vzpostavi občutek in videz enakosti. Vda se svoji usodi, nobena vaba ga ne zmoli z njegove poti. Sele, ko sreča ljubezno, ga ta preetvari in znova rodi, da se odpre v njem vse dobro, lepo in nežno, kar je bila prej zatajeno. Zaloigra se pa začne, ko poženejo v to novo življenje demonične spletke. Svet, ki je bil ustvarjen s toliko trudom in trpljenjem, se podre, neizprosno, do zadnje sestavine. V pošastnem viharju v temi neba in zemlje prihaja uničenje brez zadržke, neizprosno, do zadnjega, do greha, najprej priprinese olajšanje, potem pa brezupen kes. In priče zaloigre, ki so namenjene naprej v veselo življenje, v nemem spoštovanju za hip sklonijo

glave pred bolečino in trpljenjem, ki sta narekovala to dejanje.

Ni ga, ki bi se mogel meriti s Shakespearejem. Ljudje igrajo stoletja za njim njegove drame z večjim razumevanjem, ljubezno in češčenjem kakor so jih bili igrali njegovi sodobniki. Toda njegova dela skrivajo tisoč interpretacijskih in smiselnih možnosti, od katerih izbirni, pomembni duhovi jemljejo svojo, ki daje vsej igri neizbrisno znamenje in slog. Kako preusmerja igra skupine režiser-analitik, ki v Jagu in v Roderigu gleda le razčlenjeno osebo Othella, kako postopa tisti, ki v podzem praporščaku gleda pojmovno kontraktornost k plemenitosti, v Roderigu pa brezpomembno, postransko osebo, ki jo je Shakespeare za nazornejšo fabuliranje sodobnikom moral iznajti, kakor si je bil iznašel Cassija, da bi prožil dejanje, kompliciral situacije, stopnjeval vrtež in dal Jagu, zlobi še črnejšo, še pošastnejšo haljo.

Snočnja uprizoritev, ki jo je bil pripravil režiser Jože Šest z ljubezno in znanjem, je bila na dostojni višini. Levar je bil zmagojevo središče, okrog katerega so se zbrali v disciplinirani in vdani igri vsi, ki so po Shakespeareju vezani za njegovo usodo: Jago, ki ga je dal na svoj način Debevec — preganatno, skoraj nekoliko suho v zunanjem deklamatorskem zanosu prej besede kakor čustva, pa vendar stilno in krepko — Desdemona, ki jo je ustvarila Boltarjeva v mirno se vzpenjajoči, zato pa ob kraju silovito razgibani črti, Cassio, krasna shakespearevska figura, s katero se nam je predstavljal Jan (ali je gledal Angleže? Potem je veliko videl!) — ter vsi drugi: Lipah, Skrbineš, Gregorin, Jerman, Vertin, Brezigar, Murgelj, Potokar, Cesar, Severlj, Gale, Presetnik, Tiran, odlična Gabrijelčičeva in nepričljiva, prijetna Levarjeva.

Predstava bo, ko bo še nekaj mest izglajenih in tempo nekoliko bolj uravnovesečen, prav gotovo med najboljšimi v letošnji sezoni.

Borba proti jetiki zasluži večje podpore Z občnega zbora ljubljanske protituberkulozne lige

Ljubljana, 11. maja.

V prostorih mestnega fizikata je bil sredi občni zbor Krajevne protituberkulozne lige v Ljubljani. Predsednik lige dr. Ravnihar je prisotne pozdravil in dal besedo tajniku Kresniku, ki je poročal, da se je lanski odbor delil na več odsekov zaradi lažjega in uspešnejšega dela. Odbor je organiziral protituberkulozni teden, katerega uspeh pa ni bil zadovoljiv, ker so izostale zlasti podpore denarnih zavodov. Prav tako se tudi industrija ni izkazala. Delo še veča, prostori dispanzerja pa so pretesni. Tudi podpore so se morale na žalost zmanjšati, ker ni bilo sredstev. Novi odbor bo moral poskrbeti, da se pritegne čim večji krog k sodelovanju, zlasti pa industrijska podjetja, ter se ozreti tudi po drugih, večjih prostorih.

Po blagajniškem poročilu g. Rogača je spregovoril šef protituberkuloznega dispanzerja dr. Prodan. Delo, ki ga dispanzer opravlja, je veliko in izredno važno. Smisel dela je v tem, da se bolniki izsledijo in zdravijo, ker mnogo jih je, ki se za bolezen ne zmenijo, ali pa celo fahki, ki spadajo pod zakon. Število vseh pregledov je znašalo 9.225. Z diagnozo jetike jih je bilo 1.333, od tega z odprto jetiko 513. Število obiskov zaradi navsota pa je bilo 736. Röntgenoloških preiskav je bilo 4843, zrak (pneumothorax) jih je dobilo 24, olje (oleothorax) pa 3 bolniki. Sistematično röntgenološko preiskanih je bilo 218 srednješolskih in mešarskošolskih učiteljev, 89 teologov, 27 športnikov, SK Ljubljane in 33 družin z 89 družinskimi člani, ki sprejemajo dijake na stanovanje, odnosno na hrano. Dispanzer je posloval v vsem letu 198 dni. Uporabil je vso vmeno, da zboljša socialne in higienske razmere svojih varovancev. Izdane so bile razne podpore v obleki, hrani in podobno. Dispanzer je v vsakem primeru izvršil izolacijo otrok, svetloval, poučeval in nadziral. Najtežje oviro za dispanzer pa predstavljajo brezdomci, za katere je vložil mnogo truda pri domovnih občinah, kar pa

mu je redko uspelo. Za vse te je potrebno, da se jim zgradi skupni dom, kjer bodo socialno in zdravstveno preskrbljeni. Ker dispanzer ni imel sredstev, tudi ni mogel poslati otrok v počitniške kolonije. Uspelo pa mu je oddati večino otrok jetičnih družin v počitniške kolonije mestne občine in drž. šolske poliklinike. Izvrševal je od časa do časa načrtne preiskave šolske mladine. Akademiki iz raznih domov so prihajali redno na preiskave. Ljubljana nujno potrebuje razširjen oddelček, oziroma samostojno bolnišnico za jetične, če hočemo protituberkulozno borbo uspešno izvajati. Za brezhibno delovanje potrebuje dispanzer nujno lastne prostore, a vprašanje ljubljanskega dispanzerja se bo moralo čimprej rešiti na način, predpisan po zakonu: da mestna uprava prevzame dispanzer v svoj preračun ter prevede dispanzersko osebje v svoj stalež.

Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor s pooblastilom, da poveča odbor, tako da povabi razna humanitarna društva, da delegirajo svoje zastopnike. Dr. Prodan je poudaril, da naj se navežejo stiki z varstvenim sodiščem, ker so primeri, katere je treba rešiti z zakonom, zlasti kar se tiče otrok. Dobijo se tako brezvestni starši ali sorodniki, ki vedo, da so za okolico nevarni, pa se za to sploh ne zmenijo.

Mestni zdravnik dr. Franja Mis je poročal o gozdni šoli, ki bo letos končno rešena. Mestna občina je v preračunih predvidela 100.000 din, liga pa 20.000 din. Najprimernejši bi bil Regalljev gaj, šola pa bi lahko dala na razpolago ugne moči.

V Ljubljani imamo okoli 1.000 bolnikov z zaprtjo in okoli 250 bolnikov z odprto jetiko. Dočim je bila l. 1918 umrljivost na 10.000 prebivalcev 27,7%, je danes 9,5%. Po drugih mestih v državi je umrljivost dva do trikrat večja. Po vrstnem redu pa je glede umrljivosti jetika na četrtem mestu. Seveda so pri tem šteji samo domačini. Nedomažini se vodijo posebej. Ker se k slučajnostim ni nihče oglašil, je predsednik občni zbor zaključil.

Športne vesti

Zagrebcani zahtevajo, da bo mednarodna tekma z Italijo v Zagrebu. Zagrebška nogometna zveza je poslala nogometni zvezi pismo, v katerem Zagrebčani zahtevajo, da JNZ določi, da bo mednarodna nogometna tekma z Italijo v Zagrebu in da ostane ves dohodek tudi Zagrebčanom. Zagrebčani so — tako pišejo — pripravili razdeliti čisti dohodek med zagrebško, ljubljansko, osješko in splitsko podzvezo. Zahtevki Zagrebčanov smatramo za upravičene. Zagrebčani v pismu pristavljajo, da bodo v primeru, da zveza v Belgradu ne ugoditi tej zadnji zahtevi, prisiljeni poslužiti se vseh sredstev, ki jih imajo na razpolago.

Zdi se pa, da bo mogoče doseči med Zagrebčani in Belgradom kompromis. Iz krogov nogometne zveze v Belgradu se zatrjuje, da bi bilo mogoče doseči sporazum v naslednjih točkah:

1. Vrhovna nogometna zveza s sedežem v Belgradu bi se razdelila na dve ali tri zveze, ki bi bile v svojem delokrogu popolnoma samostojne, ki bi pa tudi imele ista pravila (slednje nasprotuje zagrebškemu predlogu).
2. V Zagrebu bi bil sedež Hrvatske nogometne zveze.
3. Kompetenca vrhovne nogometne zveze bi bila ista, kakor je to svoj čas predlagal ZNP, o čemer smo že poročali (Vrhovna zveza je predstavniki za inozemstvo, odreja mednarodne nogometne tekme in slično).
4. Glede proračuna bi JNZ tudi prevzela zagrebški predlog. (Dohodki reprezentativnih tekem bi se delili po določenem ključu med vse podzveze.)

Gornji predlog sicer še ni uraden predlog JNZ, toda zdi se, da se bodo pogajanja o reorganizaciji nogometa gibala v gori označenih mejah.

9 se konferenca klubov nadaljuje; ob 11 pa bo občni zbor. Po obnem zboru bo delegate sprejel dr. Maček.

Teniški dvoboj Belgrad—Dublin. Včeraj se je nadaljeval teniški dvoboj med Belgradom in Dublinom. Vse večeršnje igre so bile v znaku novih igralcev, ki jih je Belgrad dobil delno iz Čakovec in delno iz Ljubljane. Oba igralca sta včeraj pokazala, da se našemu teniskemu športu ni bati za napredek, ker stojijo za našimi mojstri odlični junorji, ki jih bodo znali prav dobro nadomestiti. V prvi igri je nastopil junior Branović, Čakovčan, ki živi v Belgradu, proti tretjemu igralcu irske reprezentance Ryanu. Banović je dal odlično igro in je bil ves čas v pumoči. Zmagal je z 6:1, 6:3. Za njim je nastopil junior Ljubljčan Smerdu proti drugemu irskemu teniskemu reprezentantu Eganu. Smerdu je v prvem setu igral odlično in energično in je svojemu nasprotniku odvzel vseh šest gamesov. V drugem setu je Smerdu popustil in je Egan vodil že z 5:0; Smerduju se je sicer posrečilo znižati na 5:4, toda set je izgubil z 6:5. Tretje odlične igre zaradi velikega sporeda nista igrala. Nato sta nastopila Pallada in Rogers. Pallada je premagal Irca v dveh setih z 6:4 in 6:4. V zadnji igri je nastopila naša dvojica Laslo—Pallada proti irski dvojici Rogers—Egan. Tudi zadnja igra se je končala z zmago domačih igralcev v razmerju 6:2, 7:5. Po drugem dnevu vodi torej Belgrad v teniskem dvoboju z Dublinom z 6:1. Pri vseh večeršnjih igrah sta zlasti oba juniorja pokazala odlični napredek, pa tudi Pallada je dokazal, da je še vedno igralec, na katerega bo treba pri tekmah za Davisov pokal še računati.

Muzejsko društvo za Slovenijo bo imelo svoj redni letni občni zbor v četrtek, 11. t. m. ob 17 v čitalnici Narodnega muzeja v Ljubljani.

Diplomirani so bili na ljubljanski univerzi za inženirje gg. Petin Alfred, Stare Ostoj, Kodela Matija iz Ljubljane in Čičin-Sain Ratko iz Sibenika. — Mladim inženirjem čestitamo!

OPEKARNE

pošljite ponudbo s ceno opeke ter šostanj, na župnišče v Belih vodah, p. Šostanj

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v C°		Relativna vlažnost %	Veter (smer, jakost)	Padavine	
		noč	dan			m/m	vrsta
Ljubljana	762,0	16,1	8,0	91	10	0	9-7 dež
Maribor	761,4	17,1	7,0	60	10	0	— —
Zagreb	763,8	19,0	11,0	90	10	WSW,	— —
Belgrad	763,1	22,0	15,0	80	4	NE,	1-0 dež
Sarajevo	763,8	20,0	8,0	90	6	0	— —
Vis	762,0	13,0	7,0	90	10	SE,	9-0 dež
Split	762,0	16,0	10,0	90	10	E,	3-0 dež
Kumbar	763,7	19,0	12,0	90	6	SE,	0-3 dež
Rab	763,3	17,0	11,0	80	7	SE,	— —
Dubrovnik	760,9	19,0	11,0	70	6	SE,	— —

Vremenska napoved: Pretežno oblačno, toda tu in tam še padavine. Temperatura se bo nekoliko zvišala.

Koledar

Danes, četrtek, 11. maja: Mamert.
Petek, 12. maja: Pankracij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Na binkoštno nedeljo popoldne bo v Postojnski jami velik koncert pevskega zbora Glasbene Matice pod vodstvom ravnatelja M. Poliča. Iz Ljubljane bo vozil posebni vlak. Vsi stroški s potnim listom vred znašajo 75 din. Prijave sprejema Putnik.

Ravnateljstvo drž. konservatorija priredi v ponedeljek 15. t. m. ob 6 in četrti v Hubadovi dvorani produkcijo gojencev dramskega oddelka iz šole prof. Šesta. Spored bo na razpolago v knjižarni Glasbene Matice.

Stenice, molje in drug mrčes uničuje z edino učinkovitim sredstvom le mestni desinsekcijski zavod. Informacije daje mestni fizikat.

Františkanska prosveta M. O. v Ljubljani priredi 21. t. m. svoj društveni izlet na Zaplaz pri Čatežu. Odhod iz Ljubljane z osebnim vlakom ob 8.05 zjutraj do postaje Velika Loka. Po prihodu na Zaplaz okoli 11 bo skupna sv. maša z ljudskimi petjem, nato skupno kosilo. Popoldne piknik s prosto zabavo. Popoldne ob 4 šmarnice z ljudskimi petjem in nato povratek v Ljubljano, kamor dospemo ob 20.30. Stroški za vožnjo in prehrano bodo znašali okoli 35 din. Obvezne prijave za ta izlet sprejema pisarna Pax et bonum v frančiškanskem prehodu najpozneje do 18. t. m. — Vsi člani in prijatelji naše prosvete vladno vabljivi!

Glavni odbor društva Rdečega križa je dal izdelati sliko Nj. Vel. kralja Petra II., ki je zelo priporočljiva za razne urade, organizacije, javne lokale, kakor tudi za zasebnike. Slika je izdelana v dveh velikostih: v formatu 59x74 stane 20 din, v formatu 29x37 10 din. — Slike morete naročiti pri Sekciji Pomladka Rdečega križa, Ljubljana, Gosposvetska cesta 2-11.

Predavanje Geografskega društva o »Gospodarski strukturi Slovenije in luči poklicne statistike« se bo vršilo v petek, 12. maja 1939, ob 18 v predavalnici Mineraloškega inštituta na univerzi. Predaval bo g. dr. S. Ilišič. Podal nam bo rezultate študij, ki jih je izvršil Geografski inštitut na osnovi še neobjavljene statistike po občinah iz leta 1931. Predavanje bo opremljeno s serijo podrobnih kart, iz katerih je lepo razvidna socialna in gospodarska struktura naše zemlje ter vloge posameznih gospodarskih panog pri preživljanju našega ljudstva. Po predavanju bo razgovor o ekskurzijah Geografskega društva. Vstop vsakomur prost.

Javno cepljenje proti kozam v vsej mestni občini ljubljanski se prične v ponedeljek 15. t. m. Cepljenje bo v posameznih oddelkih mesta po programu, kakor je razvidno iz lepakov, nabitih na vseh javnih razglašnih deskah, prav tako pa tudi na cerkvah, šolah itd. Starše ponovno opozarjamo, da je cepljenje obvezno in da je vsak neopravičen izostanek po zakonu strogo kazniv.

Prav lep in živ bo naš letošnji velesejem v Ljubljani od 3. do 12. junija. Razstavni prostori so že vsi zasedeni, na sejmističu pripravljajo pravo mobilizacijo trgovine in industrije. Razstavljala bo strojna in kovinska industrija, fina mehanika. Radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjava. Dvokolesa, vozovi, sport. Poljedelski stroji in orodje. Mlini. Lesna industrija, pletarstvo, ščetarstvo, igračke. Tekstilna industrija in konfekcija, klobučarstvo, čipkarstvo. Usnje in konfekcija. Krznarstvo. Papir in pisarniške potrebšnine. Kemična industrija in fotografija. Živilska industrija. Stavbarstvo. Glasbila. Stoklo, porcelan, keramika, bižuterija. Razne novosti. V zaokroženih razstavah bo prikazan pregled slovenskih narodnih ženskih izdelkov. (Veznine, narodne noše in ženska ročna dela), dalje tobačni izdelki monopolne uprave. Avtomobili, motorna kolesa svetovnih znamk. Pohištvo in stanovanjska oprema. Mala obrt in turizem ter nekaj skupin italijanske eksportne industrije. Predvidena je tudi razstava v zvezi z obrambo pred napadi iz zraka. Marsikoga bo zanimalo tudi delo potapljačev vojne mornarice v 4 m globokem bazenu. Vsakemu se bo izplačal ogled te naše propagandno-gospodarske prireditve. Šolska vodstva opozarjamo na obisk velesejma v zvezi z majniškim izletom.

Ljubljansko gledališče

Drama: Začetek ob 20.

Četrtek, 11. maja: Zaprtje. (Gostovanje drame v Celju: »Othello«)
Petek, 12. maja, ob 15: »Upniki na plani« Dijaska predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.

Sobota, 13. maja: »Utopljenec«. Red A.
Nedelja, 14. maja: »Žene na Niskavurjuju«. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 1. maja, ob 20: »Hollywood«. Red A. Premiera.

Petek, 12. maja, ob 20: Grohar. Gostovanje Mrakove igralske skupine.

Sobota, 13. maja, ob 20: Potopljeni svet. Red C.
Nedelja, 14. maja, ob 20: Prodana nevesta. Gostovanje gđc. Pavle Udovčičeve. Zadnjič.

Ljubiteljem filmskih zvezdnikov nudi poljska komedija »Hollywood« — katere mariborska premiera bo jutri, v četrtek, 11. maja — poleg mnogo zabave tudi dovolj zelo poučnih zanimivosti iz ustroja industrije zvočnega filma in iz kruhorstva ter intrij neneodneda življenja filmskih zvezdnikov.

Poroke brezposelnih samo zaradi podpor Z gasilnimi brigadami so morali ohladiti preveč »goreče« ženine

Vlada Združenih ameriških držav je pred nedavnim izdala uredbo, po kateri dobivajo podporo tisti brezposelni, ki so poročeni. Uredba velja le za državo New York. Kar je bilo pričakovati, se je zgodilo. Sprčo uredbe, ki je za poročene brezposelne tako ugodna, se začeli samci na debelo ženiti. Zakaj ne bi bili tudi mi deležni ugodnosti, ki jih daje ta nova uredba — tako so si mislili. Zazdelo se jim je celo mnogo bolj ugodno, če se poroče in tako dobe pravico do podpore, kakor če bi kot samci dobili spet delo, saj je med njimi gotovo tudi precej takšnih, ki delati sploh ne marajo. Ali ni potem ta uredba za takšne kot nalašč? Dobivali bodo denar, ne da bi jim bilo treba kaj delati, povrh pa bi javnost z njimi še čustvovala, ker so brezposelni.

Razumljivo je, da so številni brezposelni delavci-samci to uredbo hitro hoteli izkoristiti. Čim je bila objavljena, se je začela pravcati tekma, kdo bo prej poročen. V Ameriki pa se ženijo ljudje po veliki večini drugega, kot pri nas. Tam imajo posebne »poročne urade«, v katerih žene in neveste civilno poročajo. In pred temi uradi se je zadnje čase kar trlo ljudi, samih brezposelnih ki so se hoteli čimprej poročiti in dobiti na ta način pravico do podpore, ki jo določa pred nedavnim uveljavljena uredba. Pri tem je treba pomisliti tudi na to, da je v državi New York približno poldrugi milijon brezposelnih. Zato ni čud-

no, če so »poročni uradi« imeli polne roke posla zaradi teh brezposelnih. V onih newyorških okrajih, kjer je prebivalstvo najostreje naseljeno in kjer je tudi brezposelnih največ, je bilo zadnje dni videti prizore, ki meje že skoro na skandal. Oni brezposelni, ki so hoteli priti čimprej na vrsto, so se začeli zbirati pred poročnimi uradi že kar ponoči, da bi bili jutraj, ko se uradi odpro, čimprej poročeni. Uradniki zaradi tolikšnega navala niso mogli več zmagovati vsega dela. Prišli so do spoznanja, da si drugače ne bodo mogli več pomagati, kakor da pokličejo na pomoč policijo, ki naj bi naredila red. Policija je nato s silo izpraznila »poročne urade«. Toda poročni kandidati se niso dali kar tako ugnati. Urade so sicer zapustili, niso se pa hoteli odstraniti in raziti. In končno se ni kazalo drugega, kakor da je policija poklicala na pomoč še gasilce z brigadami, ki so nazadnje z vodo ohladili preveč »goreče« žene. Na ta način so jih le prisilili, da bodo vsaj še teden ali dva počakali na brezposelne podpore.

Za neveste pa je to brez dvoma sijajna »sezona«, vsaj za tiste, ki se hočejo na vsak način poročiti, ne glede na to, ali hočejo biti v zakonu tudi srečne ali ne. Pravijo, da toliko novoporočencev v New Yorku še ni bilo, kot jih je letos. Drugi pa s strahom pripominjajo, da bo ta uredba rodila več gorja kot dobrega, ker bo prinesla toliko nesrečnih zakonov.

Hamburška razstava „Blagoslov morja“

Ribe naj nadomeste vse druge meso, da ga ne bo treba kupovati

V živalskem vrtu v Hamburgu je bila te dni odprta velika razstava, ki nosi ime »Blagoslov morja« in ki naj bi obiskovalcem nazorno pokazala, kakšno vrednost imajo ribe kot hrana, na drugi strani pa tudi kot gospodarska surovina, ki zasluzi vso pozornost in upoštevanje. Nemška poročila pravijo, da ta zanimiva razstava ni morda delo posameznih gospodarskih skupin, ki bi utegnile imeti od nje precejšnje koristi, posredne ali neposredne, pač pa skupno delo splošnega nemškega ribarstva. Pobudo zanjo je dal mož, ki mu je poverjena izvedba štiriletnega gospodarskega načrta, maršal Goering. Nemškemu ribiškemu gospodarstvu je dal maršal Goering pred dvema letoma veliko nalogo, da v čim popolnejši meri skrbijo za prehrano nemškega prebivalstva. Zahteval je tedaj, da se morajo dohodki od ribolova na nemškem visokem morju podvojiti. Ta zahteva je danes delno že izpolnjena. Nemški ribiči res nalove dvakrat toliko rib, kakor so jih nalovili pred dvema letoma, težava pa je v tem, ker je ljudstvo prepričano, da človek ne more živeti od samih rib. Zato jih tudi ne kupuje v tolikšni meri, kakor bi to želeli tisti, ki so izdelali štiriletni nemški gospodarski načrt. Zdej se prizadevajo, da bi se tudi v tem oziru razmere zboljšale in da bi Nemčija na ribjem trgu čimveč prodala in zaslužila. Zato vodilni nemški krogi toplo priporočajo vsem nemškim gospodinjam, da bi bil vsakdanji jedilni list čimbolj izpolnjen z ribami. Zboljšal naj bi se tudi način pripravljanja teh rib, da bi jih ljudje tem rajše jedli. Te »nove poti«

hoče predvsem prikazati sedanja hamburška razstava.

Vsak, kdor obišče to razstavo, se lahko natančno pouči o postopku od trenutka, ko se riba vjame pa do tedaj, ko jo človek dobi na krožniku na mizo. Vsak se lahko prepriča tudi o prizadevanju, da bi bile ribe čimbolj okusno pripravljene. Namen te razstave pa je poleg tega tudi ta, da bi pridobila čimveč ljudi, ki bi bili pripravljeni posvetiti se ribištvu. Narodno socialistično združenje nemških žena je na tej razstavi priredilo nekako gospodinjsko šolo, v kateri poučuje, kako se pripravljajo ribe v najraznovrstnejših oblikah. Dokazati hočejo, da morejo ribe popolnoma nadomestiti one količine mesa, ki jih v Nemčiji ni. Za dosego tega pa je vsekakor potrebno več dobre volje in pripravljenosti na žrtve kot dosedaj. Le v tem primeru bi bile za Nemčijo ribe res pravi »blagoslov z morja«, če bi lahko nadomestile vse ostale mesne izdelke, da jih ne bi bilo treba tako drago kupovati drugod. Nemci pa bodo tudi v tem oziru morali postati bolj skromni in ne bodo smeli biti hudi, če bi tuje vedno bolj dobivali vtis, da vsa Nemčija res smrdi po ribah.

Brivski mojster vajencu: »Sramuj se, poglej, kajne umazane roke imaš.«

Vajenec: »Seveda, kaj pa danes še nisem nikogar namazal z milom.«

Ameriške filmske trojčke, sestre Rosemarie, Priscilla in Lola Lane so zaslovene kot ena najpriljubljenejših filmskih skupin zlasti po svojem prvem velikem filmu »Štiri hčerke profesorja Lempaca«, prelepi gonljivi drami iz rodbinskega življenja in glasbe

1939 VELESEJEM
V LJUBLJANI
3-12. JUNIJA

Plakat, za katerega je izdelal osnutek akademski slikar prof. Ivan Vavpotič, in ki bo letos vabil na spomladanski ljubljanski velesejem

Tamkaj v Ameriki...

»Slovenski dom« na radiu. Zadnje dni v marcu je nastopil na radiu v Buenos Airesu moški zbor slovenskega pevskega društva »Slovenski dom«, ki je izvajal pesmi: Slovanska zemlja, Nagelji, Vojaki na potu in Venček narodnih. Obenem je gospe Alicia Černe igrala na citre, gđ. Marica Mavec pa na klavir. (Tord.)

Koncert tamburaškega orkestra Duquesne University v Chicagu. Ta glasoviti orkester, v katerem sodeluje 16 dijakov, je že večkrat nastopil na velikih ameriških radijskih postajah. Zdej se nahaja na tretji koncertni turneji po Ameriki. V eredo, 12. aprila je nastopil tudi v Narodni Bratški dvorani, pod pokroviteljstvom čičaškega tamburaškega kluba. Zbor, ki je bil osnovan pred petimi leti, uživa ogromno popularnost v vsej Ameriki. V Chicagu je izvajal tudi razne jugoslovanske ljudske plesne in narodno glasbo. Naši ameriški listi poročajo, da je bil to eden od najlepših glasbenih dogodkov zadnja leta v Chicagu. (Tord.)

Mednarodni jezik z 850 besedami

Newyorški časopis »Times« je pred nedavnim objavil zanimiv članek, v katerem se bavi z novim angleškim jezikom, ki obstoji vsega skupaj iz 850 besedi in se imenuje na kratko »bazik«, nekaj osnovni angleški jezik. Člankar pravi, da esperanto nima bodočnosti, ker so ga ljudje začeli zaradi prevelike zamotnanosti opuščati, čedalje bolj pa da se oprijemajo novega, zgoraj omenjenega jezika, ki je dosti enostavnejši in se ga človek lahko v zelo kratkem času nauči. Ta jezik — tako piše omenjeni list — bo zaradi svoje preprostosti kmalu postal najbolj razširjen mednarodni jezik na svetu.

Leta 1935 je bil v Pekingu, nekdanjem glavnem kitajskem mestu, ustanovljen mednarodni urad za osnovni angleški jezik. Ta urad je vodil angleški profesor Jameson. Predno je prevzel to funkcijo, je podrobno študiral v Chicagu in Londonu razne jezike. Zdej s sodelovanjem kitajskih profesorjev objavlja razne šolske knjige, napisane v omenjenem, najkrajšem jeziku na svetu, ter namenjene za mladino Daljnega Vzhoda. Na Japonskem so izdali tudi že slovar tega jezika. Tudi slovarja menda ni tako majhnega na svetu kot je ta, saj oboje vsega skupaj le nekaj strani, na katerih je napisanih bori 850 besed. Kljub temu, da ima ta jezik tako malo besed, čisto zadostuje, da se človek lahko z vsakim pogovoru. Pri tem je treba pomeniti tudi na to, da je angleški jezik postal na polju trgovine in radiofonije v neki meri tudi mednarodni jezik.

Z mednarodnega stališča je potrebno, da se vsakdo lahko nauči jezika hitro in tudi brez učitelja. Zaradi tega pri učenju pride radio kot nalašč. Naloga mednarodnega jezika je poleg drugega gotovo tudi ta, da narode družijo in zato radijska oddaja v tem jeziku lahko prinese dragocene koristi.

Jasno pa je seveda, da zaradi takšnega mednarodnega jezika, tudi če bi bil še tako razširjen, ne bi prišli ob veljavo drugi jeziki, pa čeprav so še tako nepopolni. Gotovo ni naroda, ki bi se prostovoljno odrekel svojemu jeziku in se kot z

Tudi zvezdoslovci se letos ne dolgočasijo

Letošnji april je bil svojevrsten tudi v tem, da je prinesel toliko presenečenj zvezdoslovcem, ko so letos opazili že »četrti zvezdo repatico«. Najzanimivejša med vsemi pa je vsekakor poslednja, ki jo z največjo vneto zvezdoslovci zdaj preučujejo. Opazili so jo na severozahodni strani neba, v ozvezdju Perzeja.

Približno štirinajet dni je od tega, kar so to zvezdo opazili.

Kakšna je, pa še ni točno ugotovljena. Brali smo zadnjič v časopisu kratko poročilo iz Kopenhagene na Danskem, da je zvezdoslovec Hassel opazil komet, ki je bil do tedaj še neznan. Samo toliko je bilo napisanega v tem poročilu in ni več. Naslednji dan pa je časopisje že prineslo navico, da je isto zvezdo repatico opazil na nebu tudi praški zvezdoslovec dr. Emil Byhar, ki je o svojem odkritju takoj poročal osrednjim zvezdnarom. Pražan Pratik, ki je samo ljubitelj zvezdoslovne znanosti, ne pa poklicni zvezdoslovec, pa je bil tisti, ki se mu je prvemu posrečilo narediti astronomski posnetek te nove zvezde repatice.

Četrti repatico, ki so jo letos odkrili, so krstili z imenom »1939 D« — torej po abecednem redu. Meseca januarja sta skoro istočasno odkrila letošnjo prvo novo repatico nek Amerikanec in nek Rus. Marca meseca je odkril drugo nek Finec, tretjo pa istega meseca spet Amerikanec. Za zadnjo pa je prav za prav še sporno, kdo jo je prvi videl, Danec ali Čeh.

V Angliji so zadnjič priredili velike vaje v obrambi pred letalskim napadom. Ta napad pa ni bil samo namišljen, pač pa čisto resničen. V Wembleyu so »sovažna« letala porušila nekaj hiš. Slika kaže vojaštvo pri gašenju požara, ki so ga povzročile prave bombe.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 11. maja: 12 Odmevi iz Češke (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Harmonika solo, igra G. Piliš Rudolfa — 14 Napovedi — 18 Slovenske vojaške pesmi (Radijski orkester) — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Televizno predavanje — 19.30 Deset minut zabave — 20 Prenos pevskega koncerta iz zavoda sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano — 20.45 Reprodreiran koncert simfonične glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Koncert Radijskega orkestra. Petek, 12. maja: 11 Soliska ura: Proslava materinskega dne (Brezposelni uč. abiturienti) — 12 Iz naših krajev (plošče) 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Zenska ura: Kaj mora žena vedeti o zavarovanju 11. del (ga. Vida Persuh) — 16.20 Waldteufelovi valčki (plošče) — 18.40 Francoski (g. dr. Stanko Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Predavanje insp. drž. obrambe — 19.50 Zanimivosti o izselejenih (g. Premrov Jože) — 20 Spomini na Joh. Straussa (plošče) — 20.20 Fr. Lipah: Ovetje bajan (klani Nar. gledal. v Lj.) — 21 Zvoki v odlihi (Radijski orkester) — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

nadomestilom zanj zadovoljil z 850 tujimi besedami, ki bodo zanj ostale mrtve besede, če jih bo še tako gladko izgovarjal.

Poslednja zapoved

Medtem ko so zunaj čakali novi piloti, je major Brand še vedno govoril Phippsu svoje pomisleke, katerih ni moglo razpršiti vse zagotavljanje in objube iz glavnega poveljstva. Udaril je s pestjo po mizi: »Spet novinci. Zmeraj sami novinci! Naj nam že vendar enkrat pošljejo nekaj starih, izkušenih pilotov, ne pa same otroke. Kdo jih bo pa učil in nosil odgovornost? Jutri jih čaka huda naloga. Nevarna. Bo že moral iti z njimi Courtney, on je najboljši poveljnik in vodja.« Phipps se je vtaknil v majorjevo govorjenje:

»Courtney je ti! Malo takih!« Major je povzel njegove besede in nadaljeval:

»Da, ti si. Toda strašen človek po drugi strani. Bojim se za njegovo življenje. To je junak posebne, velike vrste. Ne pozna strahu, ne oklevanja. Ničesar, kar bi bilo pri našem poslu razumljivo in odpuščljivo. Zelenke žive ima. Toda rekel sem, da se zanj bojim.«

Major se je malo zamislil, nato pa je vstal in dejal:

»Torej, Phipps, zdej pa pojdiva. Moram dati zapovedi za jutri. Glejte Courtneya, ko bom govoril, in ga opazujte, kakšen obraz bo naredil, ko bo slišal

zapoved. Rad bi vedel, kako jo bo sprejel. Vem, da me bo pogledal, kakor da mi meri v srce. Toda rekel ne bo drugega kakor »razumem!«

Brand si je hitro pripel uradni pas ter stopil s pribornikom Phippsom iz svoje sobe v točilnico. Zdej je ravno izzvenela zadnja kitica njegove pesmi... »Tu na tleh čepi le tisti, ki se smrti tam boje...«

Major Brand je stopil pred letalce z uradnim obrazom. Pogledi vseh so se obrnili vanj, malo začudeni, še bolj pa radovedni, kaj jim bo spet uradno sporočil. Bili so vajeni nenadnih zapovedi — vojna jih je priučila vsemu, verjetnemu in neverjetnemu, resničnemu in neresničnemu, možnemu in nemožnemu.

Phipps je z vrat zaklical:

»Mirno!«

Piloti so planili pokonec, po kratkem ropotu so vsi ostali nepremični ko kipi.

Major Brand je zdej stopil za korak naprej in dejal:

»Zapoved za jutri! Oddelek 'A' naprej!«

Major Brand je stopil prednje. Fantje so gledali svojega poveljnika polni ljubezni in nepotrpežljivosti čakali zapovedi.

Brand je govoril z odsekanim glasom: »Oddelek 'A' bo letel jutri ob petih

nad odsekom pri Baulayu. Patrola štiri kilometre za fronto z bombniki. Oddelek 'B' bo varoval naše topništvo. Oddelek 'A' ima samo pet mož in bo izpolnjen z novimi piloti, ki bodo takoj nastopili službo.«

Še preden je major dobro končal, je iz vrste stopil Courtney. Zabodel je pogled v Branda in ga hladno vprašal: »In vi, poveljnik, bi radi, da bi ta polet izvedli z neizurjenimi piloti, z novinci?«

Brand ga ni maral pogledati, marveč je samo dejal:

»Stotnik Courtney, to je zapoved!«

Courtney je samo malo vzbolil prsa ter odsekan o dejal:

»Razumem!«

Nato je spet stopil v vrsto na čelo svojega okrnjenega oddelka.

Brand je nadaljeval:

»To je vsa zapoved za danes. Torej srečno, jutri pred zoro! Lahko noč.«

Pozdravil je po vojaško in naglo odšel s Phippsom, kateremu je med potjo dejal:

»Ali ste gledali Courtneya? Vražji fant je to! Dejal je samo tisto, kar sem vam bil rekel poprej, toda, ste videli njegove oči?... To je pogumen človek!«

V točilnici je spet zavladalo hrupno veselje, ko je odšel major. Piloti že niso več mislili na to, kaj jih čaka jutri. Dolgo življenje v senci smrti jih je bilo navadilo, da so mislili samo na tisto, kar jih je sleherni trenutek obdajalo — na nič drugega ne v preteklosti, ne v bodočnosti. Zaslisali so se klci:

»Hel! Kje pa je stari ničvrednež Scott?«

»Scott, Scott, so tuili piloti in iskali

veseljaka. Nazadnje ga je nekdo odkril in zavpil:

»Tamle je, mrha, za sodom. — Spi ko ubiti!«

»Vode, vode,« so kričali drugi. »Vode, rešimo tovariša, da ne bo utonil v vinu!«

Hitro so od neke prinesli vrč vode in ga dali Courtneyu. Stotnik je z njim stopil do sode, za katerim je ležal Scott in blaženo smrčal. Courtney mu je začel počasi zlivati vodo na glavo, zbor pilotov pa je stal okoli in mu rjovel uspravno.

»Dežek pada, dežek pada, Scott pa vode strada...«

Ni bilo mogoče, da bi se Scott ne bil prebudil ob tem genljivem tuljenju in dragih...

Scott je vstal in dejal:

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

»Ničvrednež Courtney!«

Courtney in Scott sta se dolgo pogovarjala o domu...

Fotografija Warner Bros.